

การนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน ใน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*

AN APPLICATION OF GHARAVASA-DHAMMAS IN LIVES OF PEOPLE IN AMPHAWA DISTRICT SAMUTSONGKHRAM PROVINCE

ณัฐวรรณ แก้วพานิช¹, พระศรีวินยาภรณ์² และ พระมหาวิโรจน์ กุดทวีโร³

Nutsavan Kaewpanich¹, Phrasravinayaphon² and PhramahaViroj Guttaviro³

¹⁻³บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Graduate School, Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: nutsavan.kaewpanich@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาการนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 2) เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีตัวแปรอิสระต่างกัน 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 375 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2 ประเภท ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ สถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test or One-Way ANOVA) เมื่อพบข้อแตกต่างเป็นรายคู่ จะทำการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Scheffe (Post Hoc) โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ส่วนข้อเสนอแนะใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหา

* Received 22 August 2024; Revised 14 September 2024; Accepted 26 October 2024

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประชาชนในอำเภอมัปปา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ตอบแบบสอบถามมีการนำหลักทวารวดีมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอมัปปา จังหวัดสมุทรสงคราม รวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ผลเปรียบเทียบ พบว่า ประชาชนในอำเภอมัปปา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีเพศต่างกัน มีการนำหลักทวารวดีมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอมัปปา จังหวัดสมุทรสงคราม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการนำหลักทวารวดีมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอมัปปา จังหวัดสมุทรสงคราม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ประชาชนในอำเภอมัปปา จังหวัดสมุทรสงคราม ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทวารวดีมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอมัปปา จังหวัดสมุทรสงคราม มีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ด้านสังคม ตั้งใจทำจริงในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย พูดตามข้อเท็จจริง พูดด้วยความจริงใจเสมอ 2) ด้านทมะ คิดถึงความจำเป็นในการประกอบอาชีพ คิดก่อนพูด เพื่อให้คนอื่นสบายใจ ตระหนักในการใช้ของที่เป็น 3) ด้านขันติ มีความอดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ ยับยั้งอารมณ์ของตนเอง ฝึกความอดทนในการทำงาน 4) ด้านจาคะ มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเมตตา เสียสละเวลาในการช่วยเหลือผู้อื่น มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนรอบข้าง

คำสำคัญ : หลักทวารวดี; ประชาชนในอำเภอมัปปา; จังหวัดสมุทรสงคราม

Abstract

The objectives of this research are as follows: 1) to study the application of Itthibat 4 in learning of Bodindecha (Sing Singhaseni) School students, Nonthaburi 2) to compare the application of Itthibat 4 in learning of Bodindecha (Sing Singhaseni) School students. Nonthaburi with different genders, average grades, educational levels, 3) to study suggestions on the application of Itthibat 4 in learning at Bodindecha (Sing Singhaseni) School, Nonthaburi. The sample group were students of Bodindecha (Singha) School. Singhaseni), Nonthaburi, totaling 234 people. The sample size was determined by using the Krejcie and Morgan table using simple random sampling by drawing lots. The research tools were questionnaires. There were 2 types of

statistics used in data analysis: descriptive statistics, namely frequency, percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics, namely t-test and t-test. One-way variance test (F-test or One-Way ANOVA) when finding individual differences. The mean difference analysis will be done in pairs. by Scheffe's method (Post Hoc), using data analysis and computer processing, statistical package. The recommendation section is used to analyze the content.

The results of the study were found that: 1) Students at Bodindecha (Sing Singhaseni) School, Nonthaburi have applied the main Iddhibata 4 in learning of Bodindecha (Sing Singhaseni) School students in Nonthaburi as a whole All 4 aspects are at a moderate level. When separated into each aspect, it was found that the chanta aspect was at a high level, the viriya aspect, the chitta aspect, and the vimangsa aspect. Moderate. 2) The comparative results showed that the students of Bodindecha (Sing Singhaseni) School, Nonthaburi with gender, grade point average, and educational grade level. There is an application of the power of power 4 in learning of Bodindecha (Sing Singhaseni) School students in Nonthaburi as a whole were not significantly different at the .05 level. 3) The students of Bodindecha (Sing Singhaseni) School, Nonthaburi gave suggestions on the application of Iddhibata 4 in learning for the students of Bodindecha (Sing Singhaseni) School, Nonthaburi. The suggestions were as follows: of learning Satisfaction with one's own learning and considering learning with reasons and results. Committed to learning. 3) On the side of Chitta, they are responsible for their own learning. Attentive and concentrated in learning and thinking before doing, doing with wisdom and 4) Wimansa, ponder, consider, find out more have a commitment to study and know how to review what has been learned in the past.

Keywords: Feasibility study; Investment in Apartment; Rayong Province

บทนำ

สังคมไทยปัจจุบันเป็นสังคมที่เห็นคุณค่าทางวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ ยิ่งพัฒนาไปเท่าใด จะยิ่งเกิดปัญหาจากการพัฒนาเท่านั้น ยังมีวัตถุนิยมความต้องการมากเท่าใดยิ่งไม่รู้จักอ้ม ไม่รู้จักพอ คนไทยในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีปัญหาด้านจิตเกิดขึ้นมากมาย เช่น มีพฤติกรรมแสดงออกที่รุนแรง ขาดเมตตา ทั้ง ๆ ที่พระพุทธศาสนาสอนว่า เมตตาธรรมเป็นเครื่องค้ำจุนโลก ทำให้คนไทยยุคใหม่ตกเป็นทาสของประเทศทุนนิยมที่ผลิตเครื่องอุปโภคบริโภคมาเป็นเหยื่อล่อ ทำให้มนุษย์เกิดกิเลสอยากมีอยากได้ สนับสนุนให้เกิดค่านิยมบริโภคผ่านสื่อต่าง ๆ โดยปราศจากการควบคุม เมื่อเกิดความอยากมี อยากได้

วิถีชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นสังคมเมืองแบบพื้นบ้าน ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ มีความผูกพันในคุณธรรมและจริยธรรมตั้งมั่นในพระพุทธศาสนา แต่ก็ยังมีประชาชนในบางกลุ่มที่ยังประพฤติดนที่ขาดศีลธรรมและคุณธรรมและในขณะเดียวกันก็ยังมีกลุ่มคนที่มีการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและเห็นประโยชน์ของตนเองมาก่อนมากกว่าประโยชน์ของส่วนรวม การเอารัดเอาเปรียบ ความเห็นแก่ตัว ขาดความอดทนอดกลั้นต่างคนต่างอยู่ ไม่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ครอบครัวขาดการดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก เป็นเหตุให้เกิดปัญหาทางสังคม ซึ่งอาจจะทำให้สังคมขาดความสงบสุข และทำให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคมนั้นไม่พบกับความสุข (มติชน, 2545) สภาพปัญหาในสังคมดังที่กล่าวมานั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยว่า ประชาชนมีการนำหลักธรรมทางศาสนามาปฏิบัติในการดำเนินชีวิตมากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะการนำหลักฆราวาสธรรมในการดำเนินชีวิตเพื่อใช้ในการครองเรือน การทำงาน การใช้ชีวิตอย่างมีศักยภาพสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตเป็นพุทธศาสนานิกชนที่ดี พัฒนาตนเอง พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศชาติได้

ดังนั้น ด้วยเหตุผลตามที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องการนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา ที่ถูกต้องตามหลักธรรมเพื่อสร้างความสุขให้กับสังคมไทย เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นของประชาชน และความเป็นอยู่ของประชาชนในอำเภออัมพวาเพื่อการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นภายในอำเภออัมพวาและสนับสนุนแนวทางที่ถูกเพื่อความสุข และความสำเร็จของประชาชนในอำเภออัมพวาสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำหลักขรวาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อเปรียบเทียบการนำหลักขรวาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีตัวแปรอิสระต่างกัน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักขรวาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 1) ประชากร ได้แก่ ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 15,000 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie และ Morgan (สงศรี ชมภูวงศ์, 2554, หน้า 113) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน
- 3) การสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิในอำเภออัมพวา จำนวน 5 ท่าน

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ เทคนิคการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง คือ ใช้วิธีการสุ่มอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) คือ เป็นการสุ่มตัวอย่างเมื่อประชากรมีลักษณะใกล้เคียงกัน แต่ลักษณะของประชากรมีการเรียงลำดับหมายเลขไว้แล้วการสุ่มจึงสามารถทำอย่างเป็นระบบ โดยการหารด้วยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน เพื่อหาช่วงห่างของการสุ่ม

ได้เท่ากับ 3.75 จึงใช้ 4 เป็นช่วงของการเลือกไปทำจนครบ 375 คน โดยการแจกแบบสอบถามกับประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จนได้ตัวอย่างที่ต้องการ จำนวน 375 คน

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติม เพื่อศึกษาให้ทราบถึงแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง เพื่อศึกษาหลักขรวาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของ

ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม และผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการสัมภาษณ์โดยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบเป็นทางการ (Structured Interview or Formal Interview) โดยเริ่มจากการสัมภาษณ์ประชาชนโดยใช้หลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาโดยการนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ประชาชนเหล่านั้นด้วยตัวเอง

เกณฑ์ในการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติไว้ ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี
- 2) เป็นประชาชนใน อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม
- 3) เป็นผู้ไม่มีอคติในการที่จะให้ข้อมูลทางด้านพระพุทธศาสนา

จากเกณฑ์ในการคัดเลือกประชาชนนั้น ประชาชนจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดตั้งแต่ 2 ข้อ เป็นต้นไป หรือมากกว่าก็ได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง โดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามแบบมีคำตอบให้เลือกตอบ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำนวน 40 ข้อ ใน 4 ด้าน ๆ 10 ข้อ ดังนี้ ด้านสัจจะ ด้านทมะ ด้านขันติ ด้านจาคะ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมเพื่อศึกษาหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นลักษณะคำถามปลายเปิด (Opened form)

แบบสัมภาษณ์

รูปแบบการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ข้อมูลการนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถาม

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยการเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC อยู่ในระหว่างช่วง 1.00 ทุกข้อ นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 4 ไปทำการทดลองใช้กับประชาชน (Try Out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง แต่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยนี้คือประชาชนในอำเภออัมพวา จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถามไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.963

แบบสัมภาษณ์

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้ ศึกษาเอกสารและรายงานวิจัยเพื่อศึกษาหลักทฤษฎีมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามกำหนดนิยามศัพท์ตามเอกสารและงานวิจัยที่ศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นกรอบกำหนดการสร้างแบบสัมภาษณ์ สร้างแบบสัมภาษณ์ตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา นำแบบสัมภาษณ์ตรวจสอบความเหมาะสมและความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อที่จะได้นำข้อมูลที่ได้รับการพิจารณาและข้อเสนอแนะด้านต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมกับงานวิจัยที่ต้องการทราบข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประสานไปยังผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามในวันหยุดราชการด้วยตัวเอง โดยให้อธิบายการตอบแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจก่อนลงมือตอบแบบสอบถาม หลังจากกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามครบจำนวน 375 ฉบับตามที่ต้องการแล้ว ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมกลับคืนมา ตรวจสอบแบบสอบถามที่เก็บคืนมาว่า แบบสอบถามมีความพร้อมสมบูรณ์หรือไม่ เพื่อนำไปวิเคราะห์ผลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ขอความร่วมมือในการขอสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในอำเภออัมพวา จำนวน 5 ท่านโดยสรุปกรอบ

แนวคิดการนำหลักขรรวาทธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน และอธิบายสาระสำคัญ เพื่อการวิจัยแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวันและเวลาที่กำหนด แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสรุป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งแยกวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ข้อมูลการนำหลักขรรวาทธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จำแนกตามตัวแปรอิสระ โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปรผลโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์แปรความหมายของเบสต์ (Best) วิเคราะห์ข้อมูลการนำหลักขรรวาทธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม กับข้อมูลทั่วไปด้านเพศ ใช้การทดสอบค่า (t-test) ส่วนด้านอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA or F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffc') ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะการนำหลักขรรวาทธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยแจกแจงความถี่ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

แบบสัมภาษณ์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ นำข้อความจากการสัมภาษณ์และการจดบันทึกมาจำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือนของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยาย พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามการนำหลักธรรมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นเพศชาย จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 44.50 และเป็นเพศหญิง จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 55.50 อายุ 50 ปีขึ้นไป จำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 อายุระหว่าง 42 – 49 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.50 อายุระหว่าง 34 – 41 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 อายุระหว่าง 26 – 33 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 และอายุระหว่าง 18 – 25 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.20 ระดับการศึกษามัธยมศึกษา/ปวช. จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 37.10 ประถมศึกษา จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 33.60 ปริญญาตรี/สูงกว่าจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.10 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.70 และต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.50 อาชีพอื่น ๆ จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 56.80 ทำสวน/เกษตรกร จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.90 เจ้าของธุรกิจ/ค้าขาย จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 8.80 รายได้ต่อเดือน ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 40.30 ระหว่าง 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 30.10 ระหว่าง 20,001 – 50,000 บาท จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.60 ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 11.50 และระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การนำหลักธรรมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

การวิเคราะห์ผลการวิเคราะห์การนำหลักธรรมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความคิดเห็นที่มีการนำหลักขราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวม

การนำหลักขราวาสธรรมมาใช้	ระดับการนำไปใช้		
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
ด้านสัจจะ	3.93	0.75	มาก
ด้านทมะ	3.72	0.75	มาก
ด้านขันติ	3.68	0.73	มาก
ด้านจาคะ	3.65	0.76	มาก
รวม	3.74	0.75	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่าง จะมีการนำหลักขราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสัจจะ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านทมะ และด้านจาคะ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อเดือนกับการนำหลักขราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวม

การนำ						
หลักขรวาวาธรรมมา	ss	df	ms	S.D.	F	Sig
ใช้						
ด้านสัจจะ	ต่ำกว่า 5,000 บาท	44	3.72	0.76	17.475	0.000
	5,001 - 10,000 บาท	151	3.62	0.80		
	10,001 - 20,000 บาท	113	4.20	0.49		
	20,001 – 50,000 บาท	66	4.24	0.68		
	50,001 - 100,000 บาท	2	5.00	0.00		
ด้านทมะ	ต่ำกว่า 5,000 บาท	44	3.56	0.70	27.948	0.000
	5,001 - 10,000 บาท	151	3.33	0.73		
	10,001 - 20,000 บาท	113	4.06	0.50		
	20,001 – 50,000 บาท	66	4.09	0.74		
	50,001 - 100,000 บาท	2	5.00	0.00		
ด้านขันติ	ต่ำกว่า 5,000 บาท	44	3.50	0.73	22.53	0.000
	5,001 - 10,000 บาท	151	3.35	0.72		
	10,001 - 20,000 บาท	113	3.95	0.52		
	20,001 – 50,000 บาท	66	4.04	0.68		
	50,001 - 100,000 บาท	2	5.00	0.00		
ด้านจาคะ	ต่ำกว่า 5,000 บาท	44	3.53	0.77	22.073	0.000
	5,001 - 10,000 บาท	151	3.29	0.75		
	10,001 - 20,000 บาท	113	3.96	0.53		
	20,001 – 50,000 บาท	66	3.96	0.70		
	50,001 - 100,000 บาท	2	5.00	0.00		

*Sig.<.05

จากตารางที่ 4.68 พบว่า ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จะมีการนำหลักขรวาวาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัด

สมุทรสงคราม โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสัจจะ ด้านทมะ ด้านขันติ และด้านจาคะ

ข้อเสนอแนะ และการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการนำหลักขรวาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักขรวาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามปลายเปิดสำหรับผู้ตอบแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักขรวาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสัจจะ ด้านทมะ ด้านขันติ และด้านจาคะ ใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ และนำเสนอในรูปของตารางประกอบกาบรรยาย ดังในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักขรวาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสัจจะ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1) ตั้งใจทำจริงในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย	121
2) พุดตามข้อเท็จจริง	73
3) พุดด้วยความจริงใจเสมอ	64
รวม	258

จากตาราง 3 พบว่า ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักขรวาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านสัจจะ พบลักษณะคล้ายกันโดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความถี่มากที่สุด คือ ตั้งใจทำจริงในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รองลงมา คือ พุดตามข้อเท็จจริง และน้อยที่สุด คือ พุดด้วยความจริงใจเสมอ ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านทมะ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1) ตระหนักในการใช้ของที่จำเป็น	81
2) คิดถึงความจำเป็นในการประกอบอาชีพ	94
3) คิดก่อนพูด เพื่อให้คนอื่นสบายใจ	83
รวม	258

จากตาราง 4 พบว่า ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านทมะ พบลักษณะคล้ายกันโดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความถี่มากที่สุด คือ คิดถึงความจำเป็นในการประกอบอาชีพ รองลงมา คือ คิดก่อนพูด เพื่อให้คนอื่นสบายใจ และน้อยที่สุด คือ ตระหนักในการใช้ของที่จำเป็น ตามลำดับ

ตารางที่ 5 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของ ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านขันติ

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1) ฝึกความอดทนในการทำงาน	68
2) ยับยั้งอารมณ์ของตนเอง	94
3) มีความอดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ	96
รวม	258

จากตาราง 5 พบว่า ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านขันติ พบลักษณะคล้ายกันโดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความถี่มากที่สุด คือ มีความอดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ รองลงมา คือ ยับยั้งอารมณ์ของตนเอง และน้อยที่สุด คือ ฝึกความอดทนในการทำงาน ตามลำดับ

**ตารางที่ 6 แสดงข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของ
ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านจาคะ**

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
1) มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเมตตา	107
2) เสียสละเวลาในการช่วยเหลือผู้อื่น	83
3) มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนรอบข้าง	68
รวม	258

จากตาราง 6 พบว่า ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ด้านจาคะ พบลักษณะคล้ายกันโดยเรียงลำดับความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความถี่มากที่สุด คือ มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเมตตา รองลงมา คือ เสียสละเวลาในการช่วยเหลือผู้อื่น และน้อยที่สุด คือ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนรอบข้าง ตามลำดับ

บทสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิในอำเภออัมพวา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในอำเภออัมพวา จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นได้ดังต่อไปนี้

ท่านที่ 1 นายอำเภออัมพวา ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ไว้ว่า ด้านสัจจะ ในบางตำบลมีการตั้งกลุ่ม สจจ.ออมทรัพย์ เพื่อประโยชน์ในการเก็บออม ลดหนี้ภาคครัวเรือน ทำให้ทราบรายรับ รายจ่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ อยู่ได้ไม่ลำบาก ด้านทมะ ประชาชนในพื้นที่มีการนำหลักธรรม/ ปฏิบัติธรรมในวันธรรมสวนะ หรือวันสำคัญในพื้นที่อยู่เสมอ ด้านขันติ ประชาชนส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพด้วยความอดทน ขยันหมั่นเพียร บำรุงรักษาพืชผลทางการเกษตรด้วยความตั้งใจ ประพฤติอยู่ในศีลธรรม ด้านจาคะ ทุกตำบลมีการจัดกิจกรรม “ลงแขก ลงคลอง” เพื่อร่วมกำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำ/ ผักตบชวา ในการช่วยสัญจรทางน้ำ สะดวกขึ้น

ท่านที่ 2 นายกเทศมนตรีตำบลอัมพวา ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ไว้ว่า ด้านสัจจะ ประชาชนมีการดำรงในสัจจะ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อกัน และช่วยเหลือญาติ มิตรสหาย และครอบครัว ด้านทมะ ประชาชนรู้จักข่มจิตใจตนเอง รู้จักปรับตัว ไม่ทะเลาะกัน อดภัยให้กันทั้งกับเพื่อนบ้าน มิตรครอบครัว ด้านขันติ ประชาชนมีความอดทนอดกลั้น ฝ่าฟันปัญหา อุปสรรคในการดำเนินชีวิต ด้านจาคะ ประชาชนมีความเสียสละ นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น และครอบครัว

ท่านที่ 3 นายกองค์การบริหารส่วนตำบลยี่สาร ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ไว้ว่า ด้านสัจจะ ประชาชนมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ต่อคำพูดและการกระทำซึ่งกันและกัน ด้านทมะ ประชาชนรู้จักข่มจิตใจตนเอง ระงับอารมณ์ในการทำงานกับบุคคลหุนหันมาก ด้านขันติ ประชาชนมีความอดทนอดกลั้นในการประกอบอาชีพ ด้านจาคะ ประชาชนมีจิตใจเสียสละ ให้ความร่วมมือในการทำงานร่วมกับชุมชน

ท่านที่ 4 กำนันตำบลยี่สาร ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ไว้ว่า ด้านสัจจะ ประชาชนมีความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง มีความสุจริตในการดำเนินชีวิต ด้านทมะ ประชาชนมีการปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ให้มีความก้าวหน้าในชีวิต และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ด้านขันติ ประชาชนมีความตั้งใจในการทำงาน ด้วยความขยันหมั่นเพียร และอดทนเพื่อความก้าวหน้าในชีวิต ด้านจาคะ คนในชุมชนจะมีความเสียสละในเรื่องต่าง ๆ มีความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ท่านที่ 5 ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 2 ตำบลยี่สาร ได้ให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ไว้ว่า ด้านสัจจะ ประชาชนมีความจริงใจซึ่งกันและกัน รักษาคำพูดของตนเอง ด้านทมะ ประชาชนมีการปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ด้านขันติ ประชาชนมีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งเร้า ตั้งใจทำงาน ด้วยความขยันหมั่นเพียร ด้านจาคะ ประชาชนในชุมชนจะให้ความร่วมมือ เสียสละเวลามาช่วยงาน สละเวลาส่วนตนเพื่อส่วนรวมเสมอ

สรุปประเด็นการสัมภาษณ์ พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์ทุกท่านได้ให้ความสำคัญและตระหนักถึงการนำหลักขรวาธธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ดังนี้ ด้านสัจจะ ในบางตำบลมีการตั้งกลุ่ม สจจ.ออมทรัพย์ เพื่อประโยชน์ในการเก็บออม ลดหนี้ภาคครัวเรือน ทำให้ทราบรายรับ รายจ่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ อยู่ได้ไม่ลำบาก ดำรงในสัจจะ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อกัน และช่วยเหลือญาติ มิตรสหาย และครอบครัว มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ต่อคำพูดและการกระทำซึ่งกันและกัน ด้านทมะ ประชาชนในพื้นที่มีการนำหลักธรรม/ ปฏิบัติธรรมในวันธรรมสวนะ หรือวันสำคัญในพื้นที่อยู่เสมอ รู้จักข่มจิตใจตนเอง รู้จักปรับตัว ไม่ทะเลาะกัน อภัยให้กันทั้งกับเพื่อนบ้าน มิตร ครอบครัว ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ให้มีความก้าวหน้าในชีวิต และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ด้านขันติ ประชาชนส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพด้วยความอดทน ขยันหมั่นเพียร บำรุงรักษาพืชผลทางการเกษตรด้วยความตั้งใจ ประพฤติอยู่ในศีลธรรม มีความอดทนอดกลั้น ฝ่าฟันปัญหา อุปสรรคในการดำเนินชีวิต มีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งเร้า ตั้งใจทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ด้านจาคะ ทุกตำบลมีการจัดกิจกรรม “ลงแขก ลงคลอง” เพื่อร่วมกำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำ/ ผักตบชวา ในการช่วยสัญจรทางน้ำสะดวกขึ้น ความเสียสละ นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น และครอบครัว มีความเสียสละในเรื่องต่าง ๆ มีความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

อภิปรายผล

1 ผลการศึกษาวิเคราะห์การนำหลักขรวาธธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

ผลการวิเคราะห์การนำหลักขรวาธธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่ตอบแบบสอบถามมีการนำหลักขรวาธธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม รวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม มีการนำหลักขรวาธธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสัจจะคือความซื่อสัตย์ ด้านทมะคือการปรับตัวเข้าหากัน ด้านขันติ คือ ความอดทนอดกลั้น และด้านจาคะคือ ความเสียสละ ซึ่งถือว่าประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ปฏิบัติตนอยู่ในหลักขรวาธธรรม ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่สงบสุขและช่วยลดปัญหาของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ พระแก้ว อินทโชโต (ชัยชนะ) (2553) ได้ศึกษา “การ

บริหารงานบุคคลตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1” พบว่า ความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลตามหลักฆราวาสธรรม 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศงขลา เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ พระครูสิริวงศานุวัตร ฐานทตโต (บุตรแสน) (2553) ได้ศึกษา “การนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดศรีสะเกษ” พบว่า การนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

1) ด้านสัจจะ พบว่า มีการนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็เพราะได้ว่า ประชาชนในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา มีความจริงใจ มีความพอใจ มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูสิริวงศานุวัตร ฐานทตโต (บุตรแสน) (2553) ได้ศึกษา “การนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดศรีสะเกษ” พบว่า การนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านสัจจะ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การแสดงความยินดีและความเสียใจต่อประชาชนตามโอกาสและตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หาความเจริญก้าวหน้า และรักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน และสอดคล้องกับ พระสมทบ ธิรปัญญา (รุ่งมิตร์จรัสแสง) (2554) ได้ศึกษาเรื่อง “ภาวะผู้นำของเยาวชนตามหลักฆราวาสธรรม 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนหล่มสักวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์” สรุปได้ว่า การประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม 4 ของโรงเรียนหล่มสักวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสัจจะ ด้านทมะ ด้านขันติ ด้านจาคะ มากำหนดเป็นรูปแบบของโรงเรียนหล่มสักวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยรวม คือ ด้านสัจจะ 1) เยาวชนควรพูดความจริง มีความซื่อสัตย์ซื่อตรงจริงใจ ต้องปฏิบัติตามที่พูด 2) เยาวชนต้องเป็นคนตรงเวลา ใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพที่สุด 3) เยาวชนต้องไม่พูดโกหกพ่อแม่ คุณครูอาจารย์ เพื่อนและผู้อื่น

2) ด้านทมะ พบว่า มีการนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็เพราะได้ว่า ประชาชนในอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา ต้องเป็นผู้รู้จักข่มใจตนเอง เพราะ

จะต้องได้รับการกระทำจากผู้ที่ไม่ชอบตน และรู้จักฝึกฝนตนเอง มีความกระตือรือร้นในการฝึกฝนตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ **จ่าสิบตำรวจฉัตรศักดิ์ แสนสุข (2553)** ได้ศึกษาเรื่อง “การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจตามหลักขรรยาวาธรรม 4 : กรณีศึกษากองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ” สรุปได้ว่า ความสำคัญของขรรยาวาธรรมมีความสำคัญมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าเกี่ยวกับเรื่องการทำงานร่วมกันของบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ ทมะ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ การข่มใจ การปรับตัวการอยู่ร่วมกันในสังคมหรืออยู่กับคนที่เราทำงาน สอดคล้องกับ **อุดม จันทิมา (2549)** ทำการศึกษาเรื่องการใช้หลักพุทธธรรมเรื่องทมะในการพัฒนาเยาวชนไทยในปัจจุบัน พบว่า หลักทมะนั้นเป็นหลักปฏิบัติเพื่อการควบคุมตนขึ้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนต้องอาศัยหลักการนี้ เพื่อมุ่งปฏิบัติพัฒนาตนในทุกกระบวนการพัฒนาด้านหลักพุทธศาสนา หากไร้ซึ่งการควบคุมตนหรือไม่มีหลักทมะแล้ว การปฏิบัติเพื่อพัฒนาตน เช่น การปฏิบัติตนตามแนวไตรสิกขา ก็อาจไร้ประโยชน์ เมื่อศึกษาวิเคราะห์เชิงลึก พบว่า หลักทมะมีความเชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนามนุษย์ตามหลักแห่งไตรสิกขา รวมถึงภาวนาด้วย เพื่อให้ได้บรรลุเป้าหมายของชีวิตที่ดีงาม ด้วยการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหา (ทุกข์) และเสริมสร้างพฤติกรรมให้มีศักยภาพที่ดีที่สุด (พ้นทุกข์) หลัก “ทมะ” จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็นหลักปฏิบัติเพื่อฝึกปรือจิตใจให้สามารถควบคุมและยับยั้งการแสดงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์และเพื่อฝึกฝนพัฒนาตนในการสร้างเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในอนาคต

3) ด้านขันติ พบว่า มีการนำหลักขรรยาวาธรรมมาใช้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ก็ปราชัยได้ว่า ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จะต้องเป็นผู้มีความอดทนอดกลั้นในปัญหาที่เกิดขึ้น และจะต้องแก้ปัญหาด้วยความรอบคอบ ซึ่งสอดคล้องกับ **พระปัญญารุณิสสร (บุญโสม) (2560)** ได้ศึกษา “หลักขรรยาวาธรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตตามพุทธปรัชญาเถรวาท” พบว่า การดำเนินชีวิตนั้นมีความสำคัญมากสำหรับมนุษย์เรา โดยต้องมีหลักหรือข้อปฏิบัติในการดำเนินชีวิต และหลักนั้นก็ต้องเป็นหลักแห่งความดีงามที่จะนำพาชีวิตไปสู่จุดหมายในแต่ละขั้นได้ ซึ่งหลักนั้นก็คือ หลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ต้องเริ่มด้วยการศึกษาถึงหลักการดำเนินชีวิตที่ดีให้รู้ให้เข้าใจ และน้อมนำมาประพฤติปฏิบัติทางกาย วาจา ใจ ทำให้ชีวิตคู่ของผู้ครองเรือนมีความสงบสุขร่มเย็นตามสมควรแก่ขรรยาวาสนิย ผู้ครองเรือนจะต้องปฏิบัติตามหลักธรรมเหล่านี้อย่างสม่ำเสมอ มี 4 อย่าง คือ 1) สัจจะ ความซื่อสัตย์ต่อกัน 2) ทมะ การฝึกตน 3) ขันติ ความอดทนอดกลั้น 4) จาคะ การเสียสละ การแบ่งปัน มีน้ำใจ สอดคล้องกับ และสอดคล้องกับ

4) ด้านจาคะ พบว่า มีการนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละ แบ่งปัน มีน้ำใจ เสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับ **พระสมุห์สายัณ จันทวนโณ (2545)** ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษาวิเคราะห์จาคะในพระพุทธศาสนาเถรวาท” พบว่า จาคะ หมายถึง การสละหรือการบริจาค แบ่งปันความสุขให้แก่กัน ลักษณะของจาคะนั้นมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ สละวัตถุเป็นลักษณะรูปธรรม เป็นการสละทรัพย์สินภายนอก เช่น เงิน ทอง สิ่งของ และสละอารมณ์เป็นลักษณะนามธรรมเป็นการสละทรัพย์สินภายใน เช่น ความรักความปรารถนา ความหวังดี และกิเลส จาคะมี 5 ประเภท คือ การสละทรัพย์สิน บุตรธิดา ภรรยา อวัยวะ และชีวิตเป็นทานแก่ผู้อื่น จาคะอยู่ในระดับของบารมี มี 3 ระดับ คือ ระดับบารมี ระดับอุปัชฌายะ และระดับปรมาตมบารมี หลักธรรมที่ส่งเสริมจาคะ คือ อโลภะ ความไม่โลภ, อโทสะ ความไม่ประทุษร้าย, โอมหะ ความไม่หลง, ศีล การสำรวมกาย วาจา, สัทธา ความเชื่อ, อุปสมะ ความรู้จักสงบใจ, เมตตา ความรัก, กรุณา ความสงสาร, มุทิตา ความพลอยยินดี ส่วนหลักธรรมที่เป็นปฏิปักษ์กับจาคะ คือ มัจฉริยะ ความตระหนี่, โลภะ ความโลภ, โทสะ ความประทุษร้าย และโมหะ และสอดคล้องกับ **พระทองชัย อภิขโย (ศิริเคน) (2560)** ได้ศึกษา “การพัฒนามนุษยตามหลักฆราวาสธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท” พบว่า พระพุทธศาสนามีคำสอนที่เป็นความจริงระดับสัจธรรม ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ของพระพุทธเจ้าที่ทรงทดลองค้นคว้าหาความจริงด้วยพระองค์เอง และบรรลุผลในทางปฏิบัติ พระพุทธเจ้าทรงเป็นต้นแบบของการพัฒนาที่สูงที่สุด ฆราวาสธรรม หมายถึง ธรรมสำหรับฆราวาสธรรมสำหรับการครองเรือนหลักการครองชีวิตของคฤหัสถ์ 4 ประการ ได้แก่ สัจจะ คือ ความซื่อสัตย์จริงใจต่อกันเป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไมตรีจิตสนิทต่อกัน, ทมะ คือ การรู้จักบังคับควบคุมอารมณ์ข่มใจระงับความรู้สึกต่อเหตุบกพร่องของกันและกันรู้จักฝึกฝนปรับปรุงตนแก้ไขข้อบกพร่องปรับนิสัยและอหิชาศัยให้กลมกลืนประสานเข้าหากันได้, ขันติ คือ ความอดทนอดกลั้นต่อความหนักและความร้ายแรงทั้งหลาย จาคะ คือ ความเสียสละความเผื่อแผ่แบ่งปันตลอดถึงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 375 คน ซึ่งเป็นประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า มีการนำหลักฆราวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิต

ของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยรวม ทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน พบว่าประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักทวารวาสธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ดังนี้ ด้านสัจจะ ตั้งใจทำจริงในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย พุดตามข้อเท็จจริง และพูดด้วยความจริงใจเสมอ ด้านทมะ คิดถึงความจำเป็นในการประกอบอาชีพ คิดก่อนพูด เพื่อให้คนอื่นสบายใจ และ ตระหนักในการใช้ของที่จำเป็น ด้านขันติ มีความอดทนต่ออุปสรรคต่าง ๆ ยับยั้งอารมณ์ของตนเอง และฝึกความอดทนในการทำงาน และด้านจาคะ มีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเมตตา เสียสละเวลาในการช่วยเหลือผู้อื่น และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนรอบข้าง และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ได้แสดงความคิดเห็นว่า ด้านสัจจะ ในบางตำบลมีการตั้งกลุ่ม สจจ.ออมทรัพย์ เพื่อประโยชน์ในการเก็บออม ลดหนี้ภาคครัวเรือน ทำให้ทราบรายรับ รายจ่าย ไม่ฟุ้งเฟ้อ อยู่ได้ไม่ลำบาก ดำรงในสัจจะ มีความซื่อสัตย์ ซื่อตรงต่อกัน และช่วยเหลือญาติ มิตรสหาย และครอบครัว มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ต่อคำพูดและการกระทำซึ่งกันและกัน ด้านทมะ ประชาชนในพื้นที่ที่มีการนำหลักธรรม/ ปฏิบัติธรรมในวันธรรมสวนะ หรือวันสำคัญในพื้นที่อยู่เสมอ รู้จักข่มจิตใจตนเอง รู้จักปรับตัว ไม่ทะเลาะกัน อภัยให้กันทั้งกับเพื่อนบ้าน มิตร ครอบครัว ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ ให้มีความก้าวหน้าในชีวิต และพยายามแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง ด้านขันติ ประชาชนส่วนใหญ่มีการประกอบอาชีพด้วยความอดทนขยันหมั่นเพียร บำรุงรักษาพืชผลทางการเกษตรด้วยความตั้งใจ ประพฤติอยู่ในศีลธรรม มีความอดทนอดกลั้น ฝ่าฟันปัญหา อุปสรรคในการดำเนินชีวิต มีความอดทนอดกลั้นต่อสิ่งเร้า ตั้งใจทำงานด้วยความขยันหมั่นเพียร ด้านจาคะ ทุกตำบลมีการจัดกิจกรรม “ลงแขก ลงคลอง” เพื่อร่วมกำจัดสิ่งกีดขวางทางน้ำ/ ผักตบชวา ในการช่วยสัญจรทางน้ำสะดวกขึ้น ความเสียสละ นึกถึงประโยชน์ส่วนรวม มีน้ำใจช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่น และครอบครัว มีความเสียสละในเรื่องต่าง ๆ มีความเอื้อเฟื้อ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลดังกล่าวมาแล้ว สามารถสรุปผลเป็นข้อเสนอแนะ โดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 หน่วยงานท้องถิ่นควรส่งเสริมให้ประชาชนมีการนำหลักธรรมาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างรอบด้าน และตระหนักรู้ถึงการใช้ความคิดมากกว่าความรู้สึก การใช้ปัญญามากกว่าอารมณ์ให้มากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้นำชุมชนควรมีบทบาทต่อการส่งเสริมการนำหลักธรรมาธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

เอกสารอ้างอิง

- จำลองดำรงจตุรงค์ดี แสนสุข. (2553). การปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจตามหลักธรรมาธรรม 4 : กรณีศึกษากองบัญชาการตำรวจสันติบาล สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหามกุฏราชวิทยาลัยมูลนิธิ. (2552). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ พิมพ์เนื่องในโอกาสครบรอบ 200 ปี แห่งพระราชวงศ์จักรี กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2525. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- หนังสือพิมพ์มติชน. (2545). คอลัมน์ประชาชน.
- พระแก้ว อินทโชโต (ชัยชนะ). (2553). การบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาธรรม 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 . ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

- พระครูสิริวงศานุวัตร ฐานตโต (บุตรแสน). (2553). การนำหลักฆราวาสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอวังหิน จังหวัดศรีสะเกษ. ใน วิทยานิพนธ์ ศาสตราจารย์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระทองชัย อภิขโย (ศิริเคน). (2560). ศึกษาการพัฒนามนุษย์ตามหลักฆราวาสธรรมในพุทธปรัชญาเถรวาท. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระปัญญา ฐานิสสร (บุญโสม). (2560). ศึกษาหลักฆราวาสธรรม เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตตามพุทธปรัชญาเถรวาท. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระสมทบ ธิรปัญญา (รุ่งมิตรจรัสแสง). (2554). ภาวะผู้นำของเยาวชนตามหลักฆราวาสธรรม 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนหล่มสักวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสมุทรสาย์ณ จันทวนโณ (หม้อกรอง). (2545). การศึกษาวิเคราะห์เจาะในพระพุทธานุภาพเถรวาท. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุดม จันทิมา. (2549). การใช้หลักพุทธธรรมเรื่องทมะในการพัฒนาเยาวชนไทยในปัจจุบัน. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Kauffman, Stuart. The Adjacent Possible : A Talk with Stuart Kauffman.
- Walker, Martin G. (2006.). LIFE! Why We Exist...And What We Must Do to Survive (Book Page) (Web Site), Dog Ear Publishing.